

**POLSKIE TOWARZYSTWO
TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE**

Komisja Krajoznawcza Zarządu Głównego



**Biuletyn Nr 2
Podkomisji Kolekcjonerstwa
Krajoznawczego**



2012 r.

Zbierajmy ślady naszych dni

Kolekcjonujmy!
w bogaty zestaw, w skarb potrójny!!
Wśród życia dróg i ścieżek licznych
na szlakach naszych turystycznych
zbierajmy nasze te pamiątki –
te widokówki i pieczętki,
plakietki, znaczki ekslibrisy...
te czyjeś wpisy i podpisy
pożółkłe zdjęcie dawnych twarzy,
i daty żółtych kalendarzy,
a jest tych żółtych dat bez liku!
Ratujmy, chrońmy od śmietników
te starodruki i annały,
te książki monet poczerńiałych
i te zżerane rdzą medale
Zbierajmy skrzętnie i wytrwale
Choć może skroś jesienne dni
już wieczór życia zorzę łśni –
zbierajmy nasze te pamiątki,
Być może czyichś marzeń szczątki
daremne zrywy i złudzenia
Ocalmy je od zapomnienia
Połączmy to w nasz wspólny skarb
dla tych co przyjdą po nas – w dar
Wszak nie przyniesie nam to ujmy!
Kolekcjonujmy!
Zbierajmy życie nie zrażeni
na własność przyszłych pokoleni
zbierajmy w Przyszłość zapatrzeni!
A czas pomnoży to stokrotnie
To nic, że mija...bezpowrotnie!

Wiersz autorstwa kol. Eugeniusza Matkowskiego z Gliwic
wygłoszony został podczas Ogólnopolskiej Sesji Kolekcjonerskiej
w Lublinie 16-17 kwietnia 1983 r.

Wiersz jest wyrazem pasji i dążeń kolekcjonerów krajoznawców.

Kolekcjonerstwo – świadome gromadzenie różnych przedmiotów o ustalonej wartości merytorycznej, topograficznej, chronologicznej – jak podaje definicja tej formy ludzkich zainteresowań, jest piękną pasją odkrywania, wybierania i gromadzenia różnych przedmiotów, obrazów, rzeczy rzadkich i osobliwych, jest energią twórczą wiążącą się z działalnością społeczną. Początki tej formy ludzkiej aktywności są bardzo odległe. Trwają bowiem od dawna jak tylko rozwinął się w człowieku zmysł poczucia piękna i możliwości dokonywania wyboru dla niego rzeczy wyjątkowych niezależnie od ich materialnej wartości. Kolekcjoner gromadzi zbiory, które po nim pozostaną dla następnych pokoleń.

Mamy również w naszym Towarzystwie wybitnych kolekcjonerów, którzy zostawiają trwale ślady swych zainteresowań krajoznawczych. Dobrze się więc stało, że po dłuższej przerwie przy Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK została reaktywowana Podkomisja Kolekcjonerstwa Krajoznawczego skupiająca ludzi osobliwych, „zarażonych” bakcylem zbierania różnych materiałów, przedmiotów, odznak, map, przewodników wiążących się z szeroko pojętym krajoznawstwem.

Oby nasi kolekcjonerzy mieli częściej okazję pokazywania swych zbiorów na Centralnych Złotach Krajoznawców CZAK, do czego nie zawsze organizatorzy tych imprez tworzą potrzebne warunki w formie rezerwacji odpowiedniego lokalu czy gablot. Drugi numer biuletynu kolekcjonerskiego jaki ukazuje się na 42. CZAK organizowany w Sosnowcu świadczy o żywotności i trwałości tej strony polskiego krajoznawstwa. Mimo nielicznej grupy naszych kolekcjonerów, zostaje udokumentowana forma ich pasji i zainteresowań, przywołana pamięć o tych co już odeszli z naszego grona. Miejmy nadzieję, że odrodzona Podkomisja Kolekcjonerstwa Krajoznawczego – mimo różnych pojawiających się trudności – będzie trwałym ogniwem w strukturze organizacyjnej PTTK i kontynuatorem długoletnich kolekcjonerskich tradycji chroniąc w swych zbiorach tożsamość naszego Towarzystwa i jego niekwestionowane zasługi wobec ludzi, społeczeństwa, czasu i historii.

Józef Partyka
Przewodniczący
Komisji Krajoznawczej ZG PTTK

Regulamin Podkomisji Kolekcjonerstwa Krajoznawczego

§ 1

1. Podkomisja Kolekcjonerstwa Krajoznawczego utworzona w ramach Komisji Krajoznawczej ZG PTTK, zwana dalej Podkomisją jest stałym organem Komisji Krajoznawczej, działającą na podstawie niniejszego regulaminu.
2. Członków Podkomisji, w liczbie 5 osób, powołuje na okres swej kadencji Komisja Krajoznawcza ZG PTTK.
3. Przewodniczący Podkomisji, jeżeli nie jest członkiem KK, bierze udział w posiedzeniach KK z głosem doradczym.
4. Podkomisja odbywa swe posiedzenia w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku.
5. We wszystkich sprawach wymagających występowania na zewnątrz Podkomisja działa z upoważnienia Komisji Krajoznawczej.
6. Siedziba Podkomisji znajduje się w Warszawie w lokalu Zarządu Głównego PTTK.

§ 2

Podkomisja Kolekcjonerstwa Krajoznawczego wykonuje następujące zadania:

1. realizacja uchwał Walnego Zjazdu ZG PTTK, zaleceń Krajowej Narady Aktywu Krajoznawczego oraz Komisji Krajoznawczej ZG PTTK w odniesieniu do działalności kolekcjonerskiej;
2. inspirowanie powoływania klubów kolekcjonerskich w PTTK oraz koordynowanie działalności istniejących klubów afiliowanych przy Komisji Krajoznawczej ZG PTTK, prowadzenie ich ewidencji oraz reprezentowanie ich spraw wobec Komisji, organizowanie spotkań przedstawicieli klubów, opracowywanie wytycznych i kierunków działań mających na celu rozwój działalności w klubach;
3. upowszechnianie wiedzy o kolekcjonerstwie krajoznawczym, formach i metodach jego uprawiania, kształtowanie własnych, specyficznych form kolekcjonerstwa krajoznawczego;
4. rozwój i organizacja poradnictwa w zakresie kolekcjonerstwa poprzez wydawanie informatorów, przewodników i organizowanie pokazowych wystaw;
5. popularyzacja interesujących zbiorów kolekcjonerskich poprzez organizację wystaw, sesji, Internet, media, kontakty między kolekcjonerami, wydawanie „Biuletynu Kolekcjonerskiego”, redagowanie kolumny „Na kolekcjonerskim szlaku” zamieszczonej w miesięczniku „Na szlaku”, uzupełnianie bibliografii wydawnictw kolekcjonerskich;

6. podejmowanie działań umożliwiających zapewnienie opieki nad zbiorami kolekcjonerów nie posiadających spadkobierców;
7. współpraca z muzeami w zakresie przekazywania kolekcji oraz popularyzacji kolekcjonerstwa;
8. podejmowanie działań w celu zainteresowania młodzieży kolekcjonerstwem krajoznawczym i pozyskanie jej do działalności;
9. współpraca w zakresie kolekcjonerstwa z towarzystwami regionalnymi, bibliotekami, instytucjami kultury i stowarzyszeniami społecznymi o podobnych celach statutowych;
10. utrzymywanie kontaktów z pokrewnymi organizacjami krajowymi i zagranicznymi;
11. opracowywanie i rozpowszechnianie kalendarza imprez krajowych i zagranicznych organizowanych przez kluby zwłaszcza w zakresie wystaw kolekcjonerskich i bibliofilskich;
12. prowadzenie działalności informacyjnej w mediach;
13. weryfikacja odznak kolekcjonerskich, ich propagowanie, zwłaszcza wśród młodzieży;
14. przyznawanie uprawnień Jurora Zbiorów Krajoznawczych osobom posiadającym wiedzę z zakresu kolekcjonerstwa krajoznawczego.

§ 3

1. Podkomisja działa w oparciu o środki finansowe przyznane przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK w ramach budżetu;
2. Podkomisja może także korzystać ze środków finansowych pochodzących z dobrowolnej pomocy sponsorów zewnętrznych;
3. Posiedzenia Podkomisji są protokołowane, a protokoły są przekazywane do sekretariatu Komisji Krajoznawczej.

§ 4

Niniejszy regulamin został przyjęty uchwałą nr 36/XVII/2011 podjętą na posiedzeniu Komisji Krajoznawczej ZG PTTK w dniu 12 lutego 2011r.

Wspomnienie o Adamie Czarnowskim

Adama miałem przyjemność poznać ponad 35 lat temu podczas jednej z warszawskich wystaw kolekcjonerskich. Już wtedy Adam dostrzegł potrzebę uporządkowania spraw związanych z kolekcjonerstwem i nadania temu ruchowi właściwych kształtów organizacyjnych.

Myszę, że tak długi okres znajomości i bieżącej współpracy upoważnia mnie do przedstawienia Jego dorobku i osiągnięć w kolekcjonerstwie.

Wspólnie z kol. Tadeuszem Sobieszkim bardzo aktywnie włączył się do pracy nad zagadnieniami kolekcjonerstwa w ramach przygotowań do Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Płocku, do opracowania wyróżnień dla kolekcjonerów, współtworząc projekty regulaminów Plakietki Zbiorów Krajoznawczych oraz do powołania Podkomisji Kolekcjonerstwa Krajoznawczego przy KK ZG PTTK z siedzibą w Lublinie, gdzie pełnił funkcje wiceprzewodniczącego a potem przewodniczącego przez następne kadencje.

Adam jako doświadczony krajoznawca właściwie rozumiał idee kolekcjonerstwa. Wyznawał zasadę, że kolekcja krajoznawcza powinna posiadać właściwą informację o eksponatach, a przede wszystkim należy ją popularyzować i udostępniać społeczeństwu.

Tak rozumiejąc kolekcjonerstwo starał się te zasady wpajać młodym adeptom zbieractwa. Dawał temu wyraz w ramach działalności Podkomisji, włączając się aktywnie w organizowanie problemowych sesji z zakresu kolekcjonerstwa krajoznawczego.

Sesjom tym towarzyszyły zawsze wystawy kolekcjonerskie nad poziomem których czuwał Adam, udzielając cennych wskazówek.

Dużą wagę przywiązywał też Adam do uczestnictwa młodzieży w ruchu kolekcjonerskim o czym świadczyły pokazy zbiorów na Ogólnopolskich Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych.

Z Jego inicjatywy kolekcjonerzy krajoznawcy prezentowali 3-krotnie swoje zbiory w siedzibie ZG PTTK.

Zabiegał też o to, żeby zbiory kolekcjonerskie prezentowane były podczas ogólnopolskich imprez typu CZAK czy Złoty Przodowników T.P.

Ważną rolę w popularyzacji kolekcjonerstwa odegrała działalność Adama na polu publicystycznym. Między innymi z Jego inicjatywy Podkomisja wydała liczne broszury metodyczne i informacyjne pod wspólnym tytułem „Kolekcjonerstwo Krajoznawcze”. Autorem większości tekstów był właśnie Adam.

Adam oprócz działalności na rzecz kolekcjonerstwa był też kolekcjonerem. Imponujący był Jego zbiór pocztówek głównie PTK i tatrzańskich. W większości przekazał je do Zakładu Ikonografii Biblioteki Narodowej a zbiór przekazany nazwano Jego imieniem. Kolekcjonował też stare fotografie zwłaszcza tatrzańskie, które wraz z innymi zbiorami przekazał w ręce społeczne.

Opracował też katalog pocztówek wydanych przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze – stanowiący pierwszą próbę ich skatalogowania.

Jako wybitny znawca tematu pocztówki opatrzył wstępem wydawnictwo – album „Piękna nasza Polska cała”... Pocztówki Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Adam Czarnowski był honorowym członkiem Warszawskiego Klubu Kolekcjonerów oraz jako jeden z nielicznych w kraju posiadał wyróżnienie Hetmana Kolekcjonerów Polskich nadane przez Centrum Kolekcjonerstwa Polskiego przy Muzeum w Krośniewicach.

Dorobek Adama w zakresie kolekcjonerstwa krajoznawczego jest tak duży, że nie jestem w stanie wymienić wszystkich osiągnięć.

Dodam, że swoje doświadczenie kolekcjonerskie przekazał w książce „Moje pasje czyli zbiory i kolekcje”. Zawiera ona informacje na temat najbardziej popularnych rodzajów zbiorów oraz wiele praktycznych uwag. Jest ona bardzo przydatna dla początkujących i nie tylko pasjonatów zbieractwa.

Adam Czarnowski był też Honorowym Członkiem PTTK, Zasłużonym Instruktorem Krajoznawstwa oraz Honorowym Fotografem Krajoznawcą Polski.

Wojciech Kowalski

Krajoznawstwo – regionalizm – kolekcjonerstwo – patriotyzm

VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego odbył się w Olszynie w 2010 r. pod hasłem

„POLSKA W EUROPEJSKIEJ RODZINIE, PRZENIKANIE KULTUR, IDEI, WARTOŚCI, POWINNOŚCI KRAJOZNAWCÓW”.

Celem Kongresu było ukazanie silnych tysiącletnich więzi naszego kraju z cywilizacją europejską, mimo barier politycznych rozdzielających nasz kontynent jak również próba określenia nowej sytuacji krajoznawstwa w jednoczącej się Europie.

W przesłaniach VI Kongresu zawarte są m.in. oceny i wskazania dla polskiego krajoznawstwa na najbliższe dziesięciolecie a więc i kolekcjonerstwa krajoznawczego:

„Krajoznawstwo to proces edukacji społecznej, źródło humanizacji społeczeństwa, budzenie wrażliwości i poczucia odpowiedzialności wobec środowiska przyrodniczego oraz szacunek dla pamiątek i przeszłości.

Szczególne uwagę w pracy krajoznawczej należy poświęcić dzieciom i młodzieży. W dorosłym życiu istotne miejsce zajmują krajobrazy lat dziecięcych i młodzieńczych. To wówczas kształtuje pierwsze poczucie patriotyzmu i tożsamości kulturowej, dlatego też wspieramy wszelkie działania mające na celu rozwiązanie zainteresowań turystyką i krajoznawstwem w polskich rodzinach i szkołach”.

Istnienie regionów jest faktem bezspornym. Każde miejsce, region posiada cechy decydujące o jego niepowtarzalnym charakterze, krajobrazie, o jego mieszkańcach. To jest dziedzictwo kulturowe w regionie. Region stanowi świat wartości, który sprzyja wychowaniu dzieci i młodzieży, a także niejednokrotnie i dorosłych. To w regionie te wartości są wytwarzane, przechowywane i przetwarzane.

Ogromną rolę w tej dziedzinie może i powinno odgrywać krajoznawstwo a szczególnie w specyficznych formach kolekcjonerstwo krajoznawcze; co jest jednym z podstawowych statutowych celów działania PTTK.

W dobie intensywnych procesów globalizacji społecznej i kulturowej oraz integracji państw Unii Europejskiej sprawa ochrony i poszanowania tożsamości narodowej, regionalnej i lokalnej urasta do priorytetowych zadań państwa. W realizacji tych zadań nie powinno zabraknąć PTTK a zwłaszcza krajoznawstwa.

Sprawa poszanowania rodzinnej kultury, tradycji, języka, symboli narodowych, regionalnych, lokalnych i innych powinna być jednym z najważniejszych działań krajoznawczych w tym kolekcjonerstwa.

Działania kolekcjonerów krajoznawców a zwłaszcza ich liderów, konstruktorów krajoznawstwa, powinny być ukierunkowane na określenie kulturotwórczej roli kolekcjonerstwa w szerokim tego słowa znaczeniu.

Należy włączyć młode pokolenie do ochrony i ocalenia pamiątek kultury materialnej poprzez zbieractwo, kolekcjonerstwo, opracowywanie zbiorów, pogłębienie wiedzy na ich temat oraz popularyzowanie we właściwy obecnym czasom atrakcyjny sposób.

Jak to zrobić?

To jest jedno z najważniejszych i pilnych wyzwań dla kolekcjonerstwa krajoznawczego, jego liderów, instruktorów krajoznawstwa, Komisji Krajoznawczej ZG oraz władz PTTK.

Starajmy się wspólnie wypracować formy i metody działań, ażeby realizować przesłanie VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego oraz statutu PTTK w zakresie kolekcjonerstwa krajoznawczego

Tadeusz Sobieszek
Honorowy Członek PTTK
Zasłużony Instruktor Krajoznawstwa

WYSTAWY KOLEKCJONERSKIE



SZCZECIN



PIŁA

Wystawy kolekcjonerskie na Centralnych Złotach Krajoznawczych

Zadaniem kolekcjonerstwa krajoznawczego jest upowszechnienie zbiorów, a więc prezentacja na imprezach turystyczno-krajoznawczych i nie tylko. W ten sposób kolekcjonerstwo spełnia swoją edukacyjną rolę. Jest to ważne dla młodych adeptów krajoznawstwa, a szczególnie dla już zarażonych bakcylem kolekcjonowania. Wystawa dobrze opracowanych kolekcji będzie najlepszą lekcją dla młodych krajoznawców.

Czy Centralne Złoty Krajoznawców umożliwiają realizację tych idei? Z przykrością należy stwierdzić, że nie zawsze. Jedną z zasadniczych przyczyn, jaką napotykają organizatorzy to brak możliwości zapewnienia bezpiecznych warunków wystawowych (zamykane gabloty i sale wystawowe) oraz zapewnienie możliwości zwiedzania ekspozycji przez czas trwania Złotu.

Pomimo że w regulaminach CZAK-ów informuje się o przewidywanych wystawach i giełdach, chociaż nie zawsze, a w ankietach zgłoszeniowych są pytania o potrzebach powierzchni wystawowej, to chętnych do eksponowania swoich zbiorów jest coraz mniej.

Myślę, że przyczyną tego stanu rzeczy jest brak odpowiednich warunków do eksponowania zbiorów oraz trudności w dostarczeniu zbioru na CZAK przez kolekcjonera.

Dlatego też należy rozważyć inną formułę eksponowania zbiorów. Trzeba szukać wystawców spośród kolekcjonerów-krajoznawców z oddziałów organizujących imprezę. Często oddziały te mają bogaty dorobek wydawniczy, jak również wspaniałą kolekcję pamiątek z własnych imprez, np.: znaczki, proporzyczki, plakietki. Istnieje też możliwość zaprezentowania krajoznawczych odznak regionalnych.

Dobrym rozwiązaniem tego problemu byłoby zaangażowanie miejscowej młodzieży szkolnej. Współpraca z Kuratorium Oświaty w zorganizowaniu jeszcze przed Złotem międzyszkolnej wystawy z zakresu kolekcjonerstwa krajoznawczego umożliwiłaby wyszukanie młodych krajoznawców kolekcjonerów. Młodzi ludzie odpowiednio zmotywowani przez nauczycieli mieliby okazję na wykazanie swoich zainteresowań. Ich zbiory powinny być właściwie ocenione i nagrodzone, aby były zachętą do dalszych działań krajoznawczo-kolekcjonerskich.

Szczególnym wyróżnieniem byłoby umożliwienie zaprezentowania kolekcji na CZAK-u. Byłaby też okazja nadawania wystawcom odznaki CHOMIK adresowanej szczególnie dla młodzieży. Wręczona z odpowiednim dyplomem byłaby właściwym uhonorowaniem młodego kolekcjonera.

Wojciech Kowalski

Bohdan Dunin-Wilczyński, Wojciech Kowalski - Piękna Nasza Polska cała ...



2007 r.

Wydawnictwo albumowe prezentujące po raz pierwszy bogaty zbiór pocztówek wydanych w latach 1907 - 1950 przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, zamieszczono 434 pocztówki wydane w latach 1907-1937 i 161 wydane po II wojnie światowej.

Zbigniew Lewandowski - Odznaki krajoznawcze i regionalne Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego



2008 r.

Pierwsza znacząca prezentacja zbioru odznak turystycznych i regionalnych, historycznych i aktualnie możliwych do zdobycia w Polskim Towarzystwie Turystyczno - Krajoznawczym. W publikacji zaprezentowano (w kolorze) kilkaset odznak. Przy każdej odznace, autor zamieścił krótkie streszczenie regulaminu jej zdobycia.

Adam Czarnowski - „Moje pasje czyli zbiory i kolekcje



2009 rok.

Autor omawia przedmioty najczęściej gromadzone współcześnie i wiążące się z nimi problemy kolekcjonerskie oraz wskazuje wiele praktycznych rad dla kolekcjonerów. Książka stanowi vademecum kolekcjonera.

OGÓLNOPOLSKA SESJA KOLEKCYJNERSKA

Podkomisja Kolekcjonerstwa Krajoznawczego KK ZG PTTK



Lublin - 1978



Lublin - 1980



Lublin - 1981



Łódź - 1985



Lublin - 1987



Lublin - 1988

Klub Kolekcjonerów Krajoznawców CHOMIK w Lublinie



Lublin - 1994



Lublin - 1997



Lublin - 1998



Lublin - 2006



Lublin - 2007



Lublin - 2010